

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2022-43-141>
УДК 342.25

А. С. Чиркін, к. ю. н., доцент, науковий співробітник НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, асистент кафедри державного будівництва Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
ORCID ID: 0000-0002-3777-4515

НОРМОТВОРЧИСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті висвітлена нормотворча діяльність органів місцевого самоврядування під час воєнного стану в Україні. Здійснено аналіз, у яких саме сферах муніципальні органи приймали рішення. Акцентується увага, що основним вектором нормотворчості місцевого самоврядування у відповідний час були безпекові питання і соціальна сфера.

Ключові слова: Органи місцевого самоврядування, нормотворчість, рішення, воєнний стан.

Постановка проблеми. Через військову агресію Росії на територію України 24 лютого 2022 року Президент Володимир Зеленський видав Указ № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (далі – Указ № 64/2022), яким в Україні було введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року [3]. Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєн-

ного стану в Україні» Указ Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» був затверджений [2].

Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 68/2022 «Про утворення військових адміністрацій» (далі – Указ № 68/2022) було утворено 24 обласні та Київську міську, а також районні військові адміністрації для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку [4].

Варто відмітити, що Закон України «Про правовий режим воєнного стану» прямо не передбачає автоматичного припинення повноважень відповідних органів місцевого самоврядування у разі утворення військових адміністрацій.

Таким чином, із зазначеного часу відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану в Україні» введено особливий правовий режим, який передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Цей же Закон у ч. 2 ст. 9, 8 передбачає, що органи місцевого самоврядування і далі здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України. Військове командування разом із Міністерством внутрішніх справ України, іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування має забезпечити передбачені Законом України «Про правовий режим воєнного стану» заходи й повноваження, необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави [1].

Отже, не зважаючи на обставини, органи місцевого самоврядування продовжують свою безпосередню роботу, при цьому співпрацюють з військовим командуванням та військовими адміністраціями, а також за необхідності узгоджують окремі

повноваження, зокрема щодо примусового відчуження або вилучення. В цілому відмітимо – переважна більшість актів органів місцевого самоврядування, прийняті в перші два місяці воєнного стану, були направлені на безпекову сферу і підтримку правопорядку, соціальне забезпечення і фінансову допомогу, подолання наслідків військових дій і позбавлення будь-яких, зокрема, топонімічних згадувань, які стосуються агресора.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В мирний час питання муніципальної нормотворчі досліджувались в роботах О. В. Батанова, Л. Л. Богачової, І. І. Бодрової, Б. В. Калиновського, М. О. Петришиної, С. Г. Серьогіної, Р. В. Чорнолуцького.

Метою даної роботи є висвітлення і моніторинг рішень органів місцевого самоврядування, які були прийняті з початку ведення воєнного стану в Україні і до моменту написання цієї статті (травень 2022 р.). Крім того, спробуємо проаналізувати, яких саме сферах муніципальні органи реалізували свої нормотворчі повноваження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закономірно, що основними напрямками з приводу яких місцевими радами приймалися рішення були безпекові питання, зокрема, щодо забезпечення і врегулювання діяльності територіальної оборони, вирішення соціальних питань, які стосувалися, насамперед, внутрішньо переміщених і евакуйованих осіб, забезпечення їх житлом і харчуванням. Крім того, чимало рішень приймалося у бюджетній сфері, зокрема, щодо виділення додаткових коштів з місцевого бюджету, вирішувались питання й і у земельній сфері щодо орендних ставок.

Отже, безперечно однією з головних сфер, в якій органи місцевого самоврядування реалізовували свої правотворчі повноваження була безпекова. Так, у Знам'янській міській територіальній громаді прийняли Програму заходів національного спротиву на 2022 рік. Цим документом забезпечується виконання заходів підготовки громади до оборони та життєдіяльності в особливий період, відповідно до законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про основи національного спротиву», «Про забезпечення прав і свобод внутрішнього переміщених осіб» [17].

Зокрема, з місцевого бюджету буде профінансовано створення продовольчого і матеріального резервів громади, придбання необхідних речей для сил опору та добровольчих формувань, забезпечення функціонування критичної інфраструктури, облаштування блок-постів, захисних споруд тощо. Також передбачені видатки на перевезення бійців добровольчих формувань та волонтерів, евакуацію жителів громади у більш безпечні місця, облаштування місць розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання. [17]

Аналогічне рішення було прийнято в Сарненській громаді, при цьому строк програми розрахований до 2024–2025 років. [7]

У зазначеному векторі Полтавська міська рада прийняла цільову програму «Полтавський спротив» у 2022–2024 році». Метою Програми є забезпечення державного суверенітету та незалежності України, підвищення обороноздатності держави, зокрема забезпечення готовності до проведення заходів територіальної оборони та підготовки громадян України до національного спротиву.

Варто відмітити, що основними пріоритетами такого акту є: активне залучення фахівців різних профілів до військово-патріотичного виховання молоді; створення умов для сприяння у виконанні завдань, поставлених законодавчими актами у питаннях підготовки молоді до служби в Збройних силах України; забезпечення матеріально-технічними засобами військових частин та підрозділів територіальної оборони [5]. Київською міською радою також було прийнято рішення щодо забезпечення підготовки та/або діяльності добровольчих формувань територіальної громади міста Києва. [12]

Певною тенденцією було прийняття переважна більшістю місцевих рад рішення про звернення до зарубіжних країн і НАТО щодо необхідності закриття неба над Україною. Зокрема, такі рішення були прийняті Харківською і Сумською обласними радами, Київською, Старокостянтинівською і Тернопільською міськими радами [8, 9].

Як відомо, Кабінет Міністрів України затвердив Порядок компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не

отримують щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг.

Відповідна соціальна сфера потребувала подальшого нормотворчого врегулювання місцевими радами, крім того ради вирішували питання щодо забезпечення потреб внутрішньо переміщених та /або евакуйованих осіб, що тимчасово розміщуються у закладах, які фінансуються з місцевого бюджету.

Зокрема, приймалися рішення, якими визначається порядок організації харчування внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб, розміщених у комунальних закладах, крім того організуються заходи щодо соціального захисту внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб. Прикладом таких дій є рішення виконавчого комітету Сарненської міської ради [13].

У місті Чигирин Черкаської області створено координаційний центр для біженців, де можна зупинитися, отримати інформацію щодо пошуку житла, гуманітарну допомогу. Виконавчим комітетам Старокостянтиновської міської ради приймалися рішення щодо формування фонду житла і надання житла для тимчасового внутрішньо переміщених осіб. У Лозівській громаді 11 березня 2022 р. Було прийнято рішення щодо надання дозволу на використання коштів резервного фонду бюджету Лозівської міської територіальної громади на придбання гуманітарної допомоги [22].

Варто виділити рішення Сумської обласної ради, яким було звільнено від орендної плати за користування майном спільної власності територіальних громад сіл, селищ і міст Сумської області орендарів, фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців, які були прийняті на військову службу після оголошення воєнного стану. А іншим орендарям зменшили орендну плату на 50 відсотків від розміру встановленої в договорі оренди [11].

Вважаємо надзвичайно важливим рішення, прийняте Харківською місцевою владою щодо скасування оплати за послуги, які надають міські комунальні підприємства, зокрема, послуги гарячого та холодного водопостачання, опалення, вивезення сміття, утримання прибудинкових територій. Зазначене рішення діятиме до кінця воєнних дій [18].

Деякі рішення стосувалися контролю за цінами, так Одеська облрада звернулась до Президента України, Кабінету Міністрів України щодо контролю за цінами на всі групи товарів [14].

Приймалися рішення про скасування топономів пов'язаних з країною-агресором і перейменування об'єктів міського підпорядкування, назви яких пов'язані з Російською федерацією та її союзниками, зокрема такі рішення були прийняті Київською і Харківською міськими радами [10, 15].

Безпрецедентним і достатньо цікавим видається факт видання розпорядження Конотопським міським головою щодо заборони діяльності церкви московського патріархату на території міста, як такої що несе загрозу національної безпеці України [6].

Броварська міська рада Київської області також ухвалила рішення про зупинення діяльності Української православної церкви на території громади на період воєнного стану [16].

Важливо відмітити рішення органів місцевого самоврядування, які приймаються у сфері міжнародного співробітництва. Очевидно, що під час війни міжнародна підтримка і допомога набувають ще більшого значення для нормального функціонування територіальних громад. І в цьому контексті муніципалітети країн Європейського Союзу продовжують взаємодію з українськими громадами, зокрема 29 квітня підписана угода про партнерство між Укмерзьким районом Литви та Коростенською громадою, що на Житомирщині. Угоду підписали мер Укмерге та Коростенський міський голова [19]. Також у сфері міжмуніципального міжнародного співробітництва варто відзначити, що невдовзі Харків стане містом партнером польського Любліна [20].

Висновки. Отже, певний аналіз рішень органів місцевого самоврядування впродовж перших двох місяців війни показує, що не дивлячись на надважкі умови, муніципальні органи є доволі активними у нормотворчій сфері. Безперечно найголовніші рішення, які приймаються місцевими радами стосуються безпекових питань і підтримання правопорядку у громадах. Переважна більшість рад також спрямовують свою правотворчу діяльність на вирішення соціальних питань і підтримку внутріш-

ньо переміщених осіб, що однозначно є правильним рішенням. Дуже важливо, щоб в цьому аспекті муніципальним органам вистачало коштів з місцевих бюджетів, а підтримка з боку держави й надалі продовжувалась.

Варто відмітити достатньо важливі і гуманні рішення Сумської і Харківської муніципальної влади щодо зменшення/ скасування орендних ставок на земельні ділянки і щодо скасування оплати за комунальні послуги відповідно.

При цьому варто відмітити, що не було зафіксовано рішень, які б стосувались місцевого бізнесу, його підтримки, також не вбачалось прийняття актів щодо підтримки фермерських господарств. Вважаємо, що прикордонним громадам, по можливості, варто посилити міжнародні вектори своєї діяльності в контексті налагодження міжмуніципального співробітництва.

Місцеве самоврядування одним із перших приймає виклики війни, на громадах вже лежить чималий безпековий, бюджетний і соціальний тягар. Втім, як і вся держава муніципальна влада стійко стоїть і витримує усі наслідки військових дій. В цьому контексті з метою підтримки і забезпечення належного функціонування Верховна Рада України має удосконалити правову, фінансову і організаційну основи діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. *Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>*
2. *Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24 лютого 2022 № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>*
3. *Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>*
4. *Про утворення військових адміністрацій: Указ Президента України № 68/2022 від 24 лютого 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/682022-41405>*
5. *Із засідання позачергової чотирнадцятої сесії Полтавської міської ради. URL: <https://rada-poltava.gov.ua/news/68655483>*
6. *Мер Конотона заборонив діяльність «московського патріархату» у місті URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3475043-mer-konotona-zaboroniv-dialnist-moskovskogo-patriarhatu-u-misti.html>*

7. Про внесення змін до Програми підготовки територіальної оборони та місцевого населення до участі в русі національного спротиву в Сарненській міській територіальній громаді на 2022–2024 роки: Рішення виконавчого комітету Сарненської міської ради Рівненської області від 06 квітня 2022 року № 130 URL: <https://sarny-rada.gov.ua/dokumenty/rishennja-vikonavchogo-komitetu/rish-vik-2022-rik/rishv-2022-4>
8. Про відкрите звернення Старокостянтинівської міської ради до Сполучених Штатів Америки, учасників Організації Північноатлантичного договору, керівництва країн Європи, до дипломатичних місій, представництв міжнародних організацій, розміщених на території України, щодо впровадження зони A2/AD над територією України: Рішення Старокостянтинівської міської рада Хмельницької області від 6 березня 1/11/VIII URL: http://starkon.gov.ua/rada/images/rada/rishennya/VIII_sklikannya/XI/1.pdf
9. Про відкрите звернення Київської міської ради до Сполучених Штатів Америки, учасників Організації Північноатлантичного договору, керівництва країн Європи, до дипломатичних місій, представництв міжнародних організацій, розміщених на території міста Києва щодо впровадження зони A2/AD над територією України: Рішення Київської міської ради № 4539/4580 URL: https://kmr.gov.ua/uk/rishenya?field_numeric_doc_value=&field_teaser_value_1=&field_podanya_value_selective=All&field_start_date_n_h_value_1%5Bmin%5D&field_start_date_n_h_value_1%5Bmax%5D&field_birthday_2_value%5Bmin%5D&field_birthday_2_value%5Bmax%5D&&page=1
10. Про впорядкування найменувань об'єктів топоніміки: Рішення 11 сесії Харківської міської ради 8 скликання від 11.05.2022 № 258/22. URL: <https://www.city.kharkov.ua/ru/document/rishennya-11-sesii-kharkivskoi-miskoi-radi-8-sklikannya-vid-11052022-25822-pro-vporядkuvannya-naumenuvan-obektiv-toponimiki-66903.html>
11. Про деякі питання оренди майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області у період воєнного стану: Рішення Сумської обласної ради від 20.04.2022 URL: <https://sorada.gov.ua/dokumenty-oblrady/rishennja-oblasnoj-rady/8-sklykannja/category/262-rishennja-12-sesiji-20042022.html>
12. Про деякі питання забезпечення підготовки та/або діяльності добровольчих формувань територіальної громади міста Києва: Рішення Київської міської ради. № 4552/4593 від 01.04.2022 р. URL: <https://kmr.gov.ua/uk/content/rishennya-kyivskoyi-miskoyi-rady-6107>
13. Про забезпечення потреб внутрішньо переміщених та /або евакуйованих осіб, що тимчасово розміщуються у закладах, які фінансуються з бюджету Сарненської міської територіальної громади: Рішення виконавчого комітету Сарненської міської ради Рівненської області № 127 від 06 квітня 2022 року URL: <https://sarny-rada.gov.ua/>

- dokumenti/rishennja-vikonavchogo-komitetu/rish-vik-2022-rik/rishv-2022-4/7303—127-vid-06-kvitnja-2022-roku-pro-zabezpechennja-potrebvnutrishno-peremischenih-ta-abo-evakujuvanih-osib-schotimchasovo-rozmischujutsja-u-zakladah-jaki-finansujutsja-z-bjudzhetu-sarnenskoji.html*
14. *Про звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України щодо забезпечення контролю за цінами на всі групи товарів на період дії воєнного стану в Україні: Рішення Одеської обласної ради від 04.03.2022 № 426-VIII. URL: <https://oblrada.od.gov.ua/dokumenty/rishennya/>*
 15. *Про особливості перейменування об'єктів міського підпорядкування, назви яких пов'язані з російською федерацією та/або її союзниками (сателітами), під час дії воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX: Рішення Київської міської ради від 15.04.2022 р. № 4571/4612*
 16. *У Броварах на період воєнного стану зупинили діяльність УПЦ МП. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3476615-u-brovarah-na-period-voennogo-stanu-zupinili-dialnist-upc-mp.html#:~:text=%D0%>*
 17. *У Знамянській громаді прийняли програму фінансування тероборони та заходів нацспротиву URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14860?page=2>*
 18. *У Харкові звільнять городян від оплати комунальних послуг і підтримають комунальників. URL: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-zvilnyat-gorodyan-vid-oplati-komunalnikh-poslug-i-pidtrimayut-komunalnikiv-50255.html>*
 19. *Український та литовський муніципалітети підписали угоду про партнерство. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14864?page=2>*
 20. *Харків стане містом-партнером Любліна. URL: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/kharkiv-stane-mistom-partnerom-lyublina-50549.html>*
 21. *Чигиринська громада на Черкащині відкрила координаційний центр для біженців. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14785?page=7>*

References

1. *Pro pravovy rehym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12 travnia 2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389—19#Text>*
2. *Pro zatverdzhennia Ukazu Prezydenta Ukrainy «Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini»: Zakon Ukrainy vid 24 liutoho 2022 № 2102-IKh. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102—20#Text>*

3. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 64/2022 vid 24 liutoho 2022 r. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
4. Pro utvorennia viiskovykh administratsii: Ukaz Prezadenta Ukrainy № 68/2022 vid 24 liutoho 2022 r. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/682022-41405>
5. Iz zasidannia pozacherhovoï chotyryadtsiatoi sesii Poltavskoi miskoi rady. URL: <https://rada-poltava.gov.ua/news/68655483/>
6. Mer Konotopa zaboronyv diialnist «moskovskoho patriarkhatu» u misti URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3475043-mer-konotopa-zaboroniv-dialnist-moskovskogo-patriarhatu-u-misti.html>
7. Pro vnesennia zmin do Prohramy pidhotovyky terytorialnoi oborony ta mistsevoho naselennia do uchasti v rusi natsionalnoho sprotyvu v Sarnenskkii miskii terytorialnii hromadi na 2022–2024 roky: Rishennia vykonavchoho komitetu Sarnenskkoi miskoi rady Rivnenskkoi oblasti vid 06 kvitnia 2022 roku № 130 URL: <https://sarny-rada.gov.ua/dokumenty/rishennja-vikonavchogo-komitetu/rish-vik-2022-rik/rishv-2022-4/>
8. Pro vidkryte zvernennia Starokostiantynivskoi miskoi rady do Spoluchenykh Shtativ Ameryky, uchasyukiv Orhanizatsii Pivnichnoatlantynchnoho dohovoru, kerivnytstva krain Yevropy, do dyplomatychnykh misiy , predstavnytstv mizhnarodnykh orhanizatsiy , rozmishchenykh na terytorii Ukraïny, shchodo vprovadzhennia zony A2/AD nad terytoriiïu Ukraïny: Rishennia Starokostiantynivskoi miskoi rada Khmelnytskoi oblasti vid 6 bereznia 1/11/VIII URL: http://starkon.gov.ua/rada/images/rada/rishennya/VIII_sklikannya/XI/1.pdf
9. Pro vidkryte zvernennia Kyivskoi miskoi rady do Spoluchenykh Shtativ Ameryky, uchasyukiv Orhanizatsii Pivnichnoatlantynchnoho dohovoru, kerivnytstva krain Yevropy, do dyplomatychnykh misiï, predstavnytstv mizhnarodnykh orhanizatsii, rozmishchenykh na terytorii mista Kyieva shchodo vprovadzhennia zony A2/AD nad terytoriiïu Ukrainy: Rishennia Kyivskoi miskoi rady № 4539/4580 URL: https://kmr.gov.ua/uk/rishennya?field_numeric_doc_value=&field_teaser_value_1=&field_podanya_value_selective=All&field_start_date_n_h_value_1%5Bmin%5D&field_start_date_n_h_value_1%5Bmax%5D&field_birthday_2_value%5Bmin%5D&field_birthday_2_value%5Bmax%5D&&page=1
10. Pro vporiadkuvannia naimenuvan obektiv toponimiky: Rishennia 11 sesii Kharkivskoi miskoi rady 8 sklykannia vid 11.05.2022 № 258/22. URL: <https://www.city.kharkov.ua/ru/document/rishennya-11-sesii-kharkivskoi-miskoi-radi-8-sklikannya-vid-11052022-25822-pro-vporiadkuvannya-naymenuvan-obektiv-toponimiki-66903.html>
11. Pro deiaki pytannia orendy maina spilnoi vlasnosti terytorialnykh hromad sil, selyshch, mist Sumskoi oblasti u period voiennoho stanu: Rishennia

- Sumskoi oblasnoi rady vid 20.04.2022 URL: <https://sorada.gov.ua/dokumenty-oblrady/rishennja-oblasnoji-rady/8-sklykannja/category/262-rishennja-12-sesiji-20042022.html>
12. Pro deiakii pytannia zabezpechennia pidhotovky ta/abo diialnosti dobrovolchych formuvan terytorialnoi hromady mista Kyieva: Rishennia Kyivskoi miskoi rady. № 4552/4593 vid 01.04.2022 r. URL: <https://kmr.gov.ua/uk/content/rishennya-kyyvskoyi-miskoyi-rady-6107>
 13. Pro zabezpechennia potreb vnutrishno peremishchenykh ta /abo evakuiovanykh osib, shcho tymchasovo rozmishchuiutsia u zakladakh, yaki finansuiutsia z biudzhetu Sarnenskoj miskoi terytorialnoi hromady: Rishennia vykonavchoho komitetu Sarnenskoj miskoi rady Rivnenskoj oblasti № 127 vid 06 kvitnia 2022 roku URL: <https://sarny-rada.gov.ua/dokumenti/rishennja-vikonavchogo-komitetu/rish-vik-2022-rik/rishv-2022-4/7303-127-vid-06-kvitnja-2022-roku-pro-zabezpechennja-potrebnvnutrishno-peremishchenih-ta-aboevakujovanih-osib-scho-timchasovo-rozmishchujutsja-u-zakladah-jakifinansujutsja-z-bjudzhetu-sarnenskoji.html>
 14. Pro zvernennia deputativ Odeskoj oblasnoi rady do Prezidenta Ukrainy, Verkhovnoi Rady Ukrainy, Kabinetu Ministriv Ukrainy shchodo zabezpechennia kontroliu za tsinamy na vsi hrupy tovariv na period dii voiennoho stanu v Ukraini: Rishennia Odeskoj oblasnoi rady vid 04.03.2022 № 426-VIII URL: <https://oblrada.od.gov.ua/dokumenty/rishennya/>
 15. Pro osoblyvosti pereimenuvannia ob'ektiv miskoho pidporiadkuvannia, nazvy yakykh poviazani z rosiiskoiu federatsiieiu ta/abo yii soiuznykamy (satelitamy), pid chas dii voiennoho stanu, vvedenoho Ukazom Prezidenta Ukrainy vid 24 liutoho 2022 roku № 64/2022 «Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini», zatverdzhеноho Zakonom Ukrainy «Pro zatverdzhennia Ukazu Prezidenta Ukrainy «Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini» vid 24 liutoho 2022 roku № 2102-ІKh: Rishennia Kyivskoi miskoi rady vid 15.04.2022 r. № 4571/4612
 16. U Brovarakh na period voiennoho stanu zupynyly diialnist UPTs MP URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3476615-u-brovarah-na-period-voennogo-stanu-zupinili-dialnist-upc-mp.html#:~:text=%D0%>
 17. U Znamianskii hromadi pryinialy prohramu finansuvannia teroborony ta zakhodiv natssprotyvu URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14860?page=2>
 18. U Kharkovi zvilniat horodian vid oplaty komunalnykh poslug i pidtrymaiut komunalnykiv. URL: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-zvilnyat-gorodyan-vid-oplatai-komunalnikh-poslug-i-pidtrimayut-komunalnikiv-50255.html>
 19. Ukrainskiyi ta lytovskiyi munitsypaliteti pidpysaly uhodu pro partnerstvo. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14864?page=2>

20. Kharkiv stane mistom-partnerom Liublina. URL: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/kharkiv-stane-mistom-partnerom-lyublina-50549.html>
21. Chyhyrynska hromada na Cherkashchyni vidkryla koordynatsiinyi tsentr dlia bizhentsiv. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14785?page=7>

A. S. Chyrkin

Rule-making of local self-government bodies in the conditions of martial law

Summary : The article highlights the rule-making activities of local governments during martial law in Ukraine. An analysis was made in which areas the municipal authorities made decisions. It is emphasized that the main vector of rule-making of local self-government at that time were security issues and the social sphere.

The Law of Ukraine «On the Legal Regime of Martial Law» does not explicitly provide for the automatic termination of the powers of the relevant local self-government bodies in the event of the formation of military administrations. Local self-government bodies continue to exercise the powers granted to them by the Constitution of Ukraine, this and other laws of Ukraine.

The article covers the monitoring of decisions of local governments that were taken from the beginning of martial law in Ukraine until the writing of this article (May 2022). In addition, we will try to analyze in which areas the municipal authorities have exercised their rule-making powers.

One of the main areas in which local governments exercised their law-making powers was security. Thus, the Znamyansk City Territorial Community adopted the Program of National Resistance Measures for 2022.

Decisions were made to determine the procedure for organizing meals for internally displaced persons and / or evacuees housed in communal facilities, in addition to organizing measures for the social protection of internally displaced persons and / or evacuees. An example of such action is the decision of the Sarny City Council Executive Committee.

Thus, a certain analysis of the decisions of local self-government bodies during the first two months of the war shows that despite the extremely difficult conditions, the municipal bodies are quite active in the rule-making sphere. Undoubtedly, the most important decisions made by local councils are related to security issues and maintaining law and order in communities. The vast majority of councils also focus their legislative work on addressing social issues and supporting internally displaced persons, which is clearly the right decision. It is

very important that in this respect the municipal bodies have enough funds from local budgets, and the support from the state continues.

It is worth noting the rather important and humane decisions of the Sumy and Kharkiv municipal authorities to reduce / abolish rental rates for land and to abolish utility bills, respectively. In general, all decisions are aimed at security and law enforcement, social security and financial assistance, overcoming the consequences of hostilities, getting rid of any mention of the aggressor.

Key words: *Local self-government bodies, rule-making, decisions, martial law.*